

Naturpark Åmosen-Tissø

Henning Fougt, Borgmester, Formand for styregruppen

Miljø- og Planlægningsudvalget
MPU alm. del - Bilag 41
Offentligt

Til: **Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg**
Miljøminister Connie Hedegaard

CC: **Odsherreds Statsskovdistrikt**
Ny Holbæk kommune
Ny Sorø kommune
Ny Kalundborg kommune
Styregruppen for Naturpark Åmosen-Tissø

Emne: **Udtalelse omkring høringsvar vedr. naturgenopretning i østlige St. Åmose**

Ubby, den 19. oktober 2006

Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg var for nylig på tur til mulige Nationalparkområder, og besøgte i denne forbindelse også Åmosen-Tissø.

Styregruppen for Naturpark Åmosen-Tissø har til Odsherreds Statsskovdistrikt afgivet et høringsvar vedrørende Miljøministerens naturgenopretningsprojekt i østlige St. Åmose.

Styregruppen ønsker at begrunde og tydeliggøre overfor Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg, hvorfor Miljøministerens projekt bør nyde fremme.

Høringsvaret var som følger:

Konsulentfirmaet COWI har for Skov- og Naturstyrelsen og Kulturarvsstyrelsen udarbejdet et projekt for naturgenopretning i østlige Store Åmose. Projektet indeholder 4 scenarier for vådgøring af dele af projektområdet. Skitseprojektet er fremlagt til offentlig høring indtil 23. oktober, og der har været afholdt to offentlige møder, senest den 3. oktober 2006.

COWI har på det sidste møde redegjort for muligheden at kombinere scenarierne med en afgrænsning af området ved Sandlyng å, således at området omkring Garbølle Nørremose ikke påvirkes af en vandstandshævning. Dette kunne ske ved at genskabe åens tidligere løb over en strækning.

Styregruppen for Naturpark Åmosen -Tissø har fulgt projektarbejdet med meget stor opmærksomhed, da det er vores opfattelse, at den skitserede naturgenopretning har overordentlig stor betydning for at opnå en forbedret status for naturen i Åmosen. Projektet understøtter i meget høj grad de ideer og tanker, der er kommet til udtryk i arbejdet med at formulere oplægget til naturpark/nationalpark i Åmose-Tissø området.

Styregruppen finder, at scenarie 3 eller 4 vil give de bedste muligheder for naturgenopretning samtidig med at områdets uvurderlige kulturarv bevares i et rimeligt omfang.

Styregruppen finder også, at en begrænsning af projektet ved Sandlyng å er en løsning, der både tilgodeser naturgenopretningen samt de protester, der er kommet frem fra især lodsejere i Garbølle Nørremose. Det er styregruppens opfattelse, at dette område stort set har en passende vandstand, og at det i øvrigt fremtræder i en tilstand, der meget ligner det, der kan opnås ved vådgøringsprojektet i den centrale del af Åmosen.

Naturpark Åmosen-Tissø

Henning Foug, Borgmester, Formand for styregruppen

Styregruppens indstilling bygger både rapporten fra COWI, men også på det grundlag, der er fremkommet gennem de sidste to års koncentrerede arbejde med sammenfatning af en plan om Naturpark Åmosen-Tissø. Den bygger også på de mange uvildige rapporter fra faglige konsulenter, der indgår i naturparkprojektets afsluttende rapport. Den blev afleveret til Miljøministeren juli 2005.

Den sammenfattende rapport blev til i et godt samarbejde med mange frivillige borgere, den lokale landboforening, museer, lokale afdelinger af Friluftsrådet og Danmarks Naturfredningsforening, Ornitologisk forening, 10 omliggende kommuner samt Vestsjællands amt.

Det er styregruppens klare opfattelse, at der er en stor lokal opbakning til forslaget om naturgenopretning, og at mange står parat til at medvirke i en fortsat udvikling af området. Denne opbakning forudsætter, at evt. indskrænkninger i brugsretten kompenseres, og at der afsættes midler til drift af området efter genopretning.

De tre nye storkommuner, der fra årsskiftet omfatter Åmosen-Tissø har da også vist vilje til at gå ind i arbejdet ved at være parat med hver 500.000 kr. til drift og genopretningsprojekter i 2007, hvis Miljøminister og Kulturminister beslutter sig for at gennemføre vådgøringsprojektet.

Så vidt høringssvaret. Styregruppens holdning er begrundet i følgende:

Begrundelser for at gennemføre projektet:

1. Det har gennem tiden været samfundsmæssigt nyttigt at udnytte tørvene i Åmosen. Den rige forekomst har været brugt lokalt og delvist regionalt fra de tidligste tider. En meget betydelig udnyttelse fandt sted under 2.verdenskrig og i tiden lige efter, da der var en akut mangel på brændselsmidler til både boliger og industri. Udnyttelsen af tørv er nu uden betydning, og det vil være rimeligt at genskabe forholdene fra før 1940'ernes og -50'ernes voldsomme udnyttelse.

2. Da tørvens betydning var udspillet i 50'erne, var det i tidens ånd at søge at udnytte jorden landbrugsmæssigt. Derfor gennemførte man en udretning og en hårdhændet sænkning af vandstanden i Åmose å og delvist i nogle af dens tilløb. Åens vandoverflade blev sænket fra nær jordoverfladens niveau til 2-3 m. under, således at åen i dag løber dybt nede i en gravet rende. Ændringen var i overensstemmelse med datidens samfundsmæssige behov, men har i dag mistet en stor del af denne betydning. Landbrugsdriften er på store områder ikke så rentabel, som den har været. Jordoverfladen er sunket 1-2 m som følge af dræningen, og de nærliggende, bevarede moseområder er også blevet stærkt påvirket af vandstandssænkningen og tilførsel af næringsstoffer.

Mosearealerne fremtræder nu typisk som arealer beklædt med birkeskov, hvor de tidligere åbne moseflader med karakteristisk plantevækst er forsvundet eller trængt stærkt tilbage. I de senere år har kvælstofdeposition og indfygning af næringsrig overfladejord også betydet, at felter med tørvemos og lyngmosevegetation i de tidligere tørvegrave nu er under stærk tilgroning med birk, pil og tagrør.

Det er i overensstemmelse med nutidens samfundsmæssige behov, at området efter udnyttelse af naturressourcerne nu genoprettes og søges genetableret som den natur, der nu vægtes højere end en marginal landbrugsjord.

3. Åmosen og Tissø med et område omkring vandløbet Åmose Å-Halleby Å et udpeget som habitatområderne 136 og 137, hvor Danmark i henhold til EU's NATURA 2000 plan har en forpligtelse til at opretholde el. genskabe såkaldt gunstig bevarings-tilstand. Naturgenopretningsprojektets betydning herfor synes indlysende.

Naturpark Åmosen-Tissø

Henning Fougt, Borgmester, Formand for styregruppen

4. Åmosen har som bekendt international betydning som fundområde for jægerstenalder og ældre bondestenalder. Den våde tørvebund har afgørende betydning for fortsat bevarelse af de rige fund af bl.a. organiske materialer som træ og ben, som er fundet og fortsat findes i området. Der er en stigende forståelse for betydningen af at bevare fund på stedet med henblik på kommende udforskning med forbedrede metoder, særligt i et så rigt fundområde som Åmosen.

5. Området Kongemosen, der ligger midt i projektområdet, blev fredet i 1995. I den forbindelse blev dræn afbrudt i området for at forsøge at bevare det fredede område mere vådt end det omgivende landbrugsareal. Dette er ikke lykkedes i tilstrækkelig stor udstrækning. Der står i perioder vand på en mindre del af det fredede område. Det er tydeligt, der er et rigt fugleliv i de perioder, hvor der er åbent vand. Der er kommet tagrør, og leveduligheder for mindre dyr er forbedret. Desværre er der lange perioder, hvor vandet er væk. Så ser man kun en græsbund, hvor vandet skulle have været, og der er meget stille i luften over græsset. Vender man sig mod nord og ser ud over resten af det fredede areal, så ser man ud over en meget tæt bevoksning af mandshøje brændenælder og bynke, der ikke giver mulighed for hverken plante-, dyre- eller menneskeliv. En mere omfattende vådgøring ville ændre radikalt på dette.

6. Det synes at være i overensstemmelse med samfundets behov i dag, at et så stort og så enestående naturområde som Åmosen efter en naturgenopretning i et rimeligt omfang "gives tilbage til naturen". Det er grundlaget for, at det kan blive til gavn for samfundet som natur- eller nationalpark.

Udstrækningen og de naturoplevelser, der kan skabes i området er enestående for Sjælland. Det er styregruppens overbevisning, at de mange engagerede, frivillige borgere, der deltog i det forberedende arbejde omkring naturparkprojektet er parate til at deltage i drift og udvikling af området efter en naturgenopretning.

Det er lige så klart gruppens opfattelse, at det skal ske i overensstemmelse med de lodsejere, der fortsat ejer jorden. Ligeledes, at indskrænkninger i lodsejernes råderet skal kompenseres efter gældende regler.

7. Det er styregruppens opfattelse, at området kan tilføre Vestsjælland nogle udviklingsmuligheder, både erhvervs- og bosætningsmæssigt, der kan være meget velkomne i dette område. Dette er en væsentlig grund til opbakningen om naturparkplanerne fra kommunalt hold. Kommunerne har ligeledes forståelse for, at der er et ansvar for at området kræver en fortsat drift, så det kan bevare sin genoprettede status. Kommunerne indgår gerne i et samarbejde omkring administration og drift af Åmosen efter naturgenopretning.

Styregruppen indgår gerne i et samarbejde omkring den formidling af området, der vil være en stor og spændende opgave efter naturgenopretningen.

Styregruppen ser frem til at projektet gennemføres. Vi ser gerne, at det sker i så stor overensstemmelse med lokale lodsejere som muligt, men vi opfordrer også til, at samfundets ønsker og behov vægtes i forhold til enkelte borgeres protester, især efter at projektet i meget vid udstrækning har taget hensyn til disse protester.

På styregruppens vegne

Henning Fougt

Formand

Borgmester

Hvidebæk kommune